

Vaszary János (1867-1939)

Mezei virágok, 1938 körül

Olaj, vászon, 48x31 cm
Jelezve jobbra fent: Vaszary J.

Reprodukálva:

- Rum Attila: Vaszary János. Budapest, Bumbum Kiadó, 2005. 88. kép
- Festőművészeink a korabeli sajtó írásaiban. Szerk.: Gassama-Szabó Bernadett – Vitek Zsolt, Budapest, Orlikon Kiadó, 2005. 227. oldal

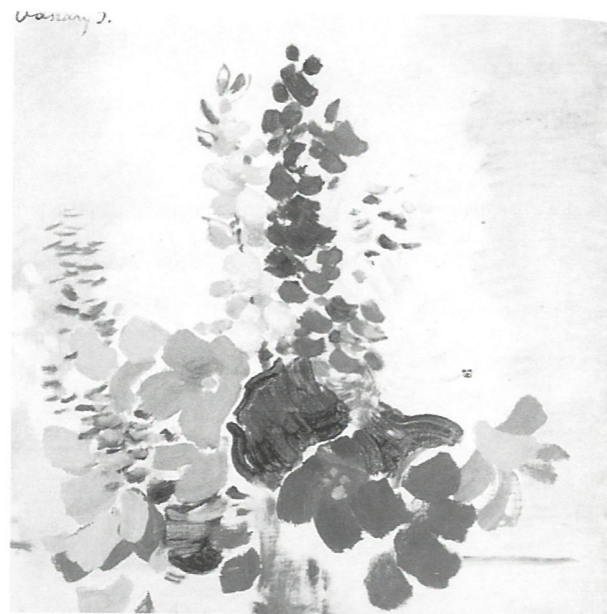
Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft / 28 846 EUR

Vaszary János 1920 őszétől 12 éven át tanított a Képzőművészeti Főiskolán, majd két szabadiskolában gyakorolta művészetpedagógusi hivatását. Egyik tanítványa, Hincz Gyula a következőképp foglalta össze a mester oktatási elveit: „Tanításának lényege: a természet leábrázolása és a művészet két külön világ. Az első bevezető rész, amit tudni kell. A másik, a tulajdonképpeni: véleménynyilvánítás a világról; egy kor szellemének megfogalmazása, egyúttal kontrolja is; etikai magatartás az esztétika törvényeivel. Egyszóval művészet.” (Pilch, 1939)

Vaszary az 1920-as évek közepétől tér át a fehér alapozásra való közvetlen festésre. Ebből következően festésmódja is gyökeresen megváltozik, széles ecsetvonásokkal egyre áttetszőbb rétegekben viszi fel vásznaira a terpentinnel hígga oldott olajfestéket. Paletta helyett egyszerű üveglapot használ, amely lehetővé teszi a szín fényteltettségének még a vászonra kerülés előtti állapotában való tanulmányozását. „A feketével ellentétben, világos alapra tiszta színekkel festett képeiből igyekszik kihagyni mindent, ami a szín ragyogását, tüzeit elbágyasztaná. Káprázatos színhatásokat keres, oly témákat, melyeknél akadálytalanul csaponghat színszimfóniáiban: kék, orangeok, cinoberek, zöldek és a kihagyott alapozott fehér vászon csodás harmóniában zsonganak.” (Pilch, 1939) Ecsetje alatt az olajfesték sűrű anyaga vízfesték jellegűvé, a háromdimenziós természeti látvány pedig kétdimenziós látomássá absztrahálódik. Az akvarell frissességével felrakott olajfesték virtuóz magabiztossággal és gyors ecsetvonásokkal kerül a vászonra, az élmény pillanatnyiségének megragadására törekvő igyekezettel. Vaszary eredendően dinamikus színlátása az 1930-as években bontakozik ki a maga teljességében. Művészi célja a lehető legtakarékosabb eszköztárral és koncentrált figyelemmel minél többet kifejezni. Festészetében a végletekig redukált rajzzal egyre bonyolultabb formákat is érzékeltetni tudó készség párosul a színek mind feszültség telibb kontrasztjainak alkalmazásával.

Az itt bemutatott *Mezei virágok*at ábrázoló csendélete legutolsó éveire tehető. A rendkívüli műgondot igénylő alla prima festéssel készült mű stílusbeli párhuzamait a hagyományos kínai és távol-keleti tus- és temperafestészetben találjuk meg. A lineáris perspektíva hiánya, az ábrázolás síkszerű és dekoratív jellege, valamint az üres háttér alkalmazása azok a jellegzetességek, melyek összekötik ezeket az időben és földrajzilag is oly távol eső műveket. Szintén a klasszikus kínai mesterekkel közös Vaszaryban a mesterségbeli tudásnak az a foka, melynél a végletekig begyakorolt kéz és szempár összehangolt teljesítményéből is könnyednek, magától értetődőnek ható műalkotás születik. Az előbbiekkal ellentétben azonban a modern festészet egyik legnagyobb vívmányaként Vaszarynál is jelentkezik a színkezelésben megnyilvánuló expresszív dinamika. Az elvont filozófiai tartalmú festészettel szemben Vaszary számára a festés eruptív erejű önkifejezésként jelenik meg, villanás-szerű, robbanékony ecsetkezelésével a magabiztos individuum intenzív belső élményvilágát fejezi ki. Virágcsendéletén a formák kontúr és árnyékolás nélküliek, csupán az ecset elemelkedése a vászontól szabja ki létük terét a képsíkon. A határozott körvonalától mentes színfoltok kavalkádja a vászon üresen hagyott részeitől válik eleven, lélegző organizmussá. A vázának alapul szolgáló asztalsík vagy ablakpárkány csupán jelzesszerű és folytonosságában is megszakított vonallá egyszerűsödik. S bár Vaszary festészetében sosem lépett át az absztrakció világába, a fehér alapon megjelenő törtfehér virágszirmok merész alkalmazásával eljutott a természeti látványból kiinduló festészet egyik végpontjára.

Rum Attila

Vaszary János: Virágcsendélet, 1930-as évek, magántulajdon

